

Titel: BREV TIL: Louis Leonor Hammerich FRA: Paul Diderichsen (1951-04-12)

Citation: "BREV TIL: Louis Leonor Hammerich FRA: Paul Diderichsen (1951-04-12)", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_004-shoot-workidUtilg636_0000_004_Diderichsen-Hammerich_0130/facsimile.pdf (tilgået 20. juli 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

12/4 1951

Kære Hammerich,
Når jeg ikke aflader med at tilskrive Dem i alle situationer og fortrinsvis i det personligt er mig om at gøre at komme til forståelse med Dem i denne sag, som ligger på sinde, både personligt og videnskabeligt.
For nu at begynde med det første, som vel skulde være det mindst vidtløftige, så beklæber jeg meget, hvis jeg i min skuffelse over Dem (i mine egne uforstående) har bragt udtryk, som har kunnet sære Dem. Jeg ved, hvor vidunderlig I er for smilighed i den retning, så hvis jeg skulle have misbrugt Deres størstedele vilde det gøre mig oprigtigt ondt. Jeg vil derfor ikke tøve med at forsikre Dem, at jeg ikke kommer til at opfatte, at De gennemkræve skulde have forfulgt Hjelmslev. Jeg forstod og påskønnede i høj grad De holdning i den tragiske strid der forbitrede Brøndals sidste dage, og hvor det had der fra begge sider afslebet sig havde et næsten patologisk præg, og i modsætning til Asurbanihalla har jeg altid glædet mig over den fulde udvaskelse, hvorpå De og H. i fakultet et har drøftet divergerende opfattelser. Jeg forstår også bedre end de fleste den holdning at man samtidig kan føle sympati og beundring for en mand og angribe ham skarpt på et enkelt punkt. Derfor tvivler jeg ikke et øjeblik på oprigtigheden af de rosende ord De udtaler (ikke mindst glædede det mig at De forleden så uforbeholdent anerkendte H.'s retfærdighedssans).
Men da jeg er egen bitter erfarer jeg, hvor lidt man selv kan beregne virkningen af sine ord, og hvor få i vor kreds der bryder sig om at sige deres venner mindre behagelige sendtninger, ville jeg gøre Dem opmærksom på, at den nye tone De er slået ind på her (og i den "midtjællandske") er faldet mange for brystet og har givet anledning til gisninger og legenedannelser, ikke mindst fordi det sag-

1891
lige i Deres artikel var så åbenlyst svagt, og de domme De i mere eller mindre spægende form gav udtryk for, forekom uretfærdige.

Hjelmslev kan være utåleligt eksplicit og formalistisk, han kan være stivsindet, og måske fanatisk, han er overfølsom og derfor forsømt i en hård og kold form. De en end og utro skagt ikke straks ville se det lys han bragte, trak han sig derfor ind i sig selv, og sikkert har så at sige siden Brøndal-affæren aldrig talt om eller arbejdet videre på sin teori undtagen, når vi andre har næsten tvunget ham til det. Det er mig, Eli Fischer-Jørgensen, Bjerrum, Tøgeby og nogle andre har det halve ansvar for at glossetikken er kommet til at spille så stor en rolle i lingvistikrelsen. Den halvdel må bæres af de medlemmer der repræsenterer andre anskuelser, men ikke har anmeldt foredrag eller deltaget i diskussionerne. Med sin pinlige sans for det og eksplicite adskvate/udtryk må Hjelmslev derfor opfatte det som ren og skær forfølgelse, når de i antydende og spæsefulde vendinger insinuerer at han har misbrugt sin stilling i kredsen til at propagere for sine egne ideer. Han må i sit indre have hørt et ekko af Brøndals anklager ved de frygtelige komiteesæder hvor han med et isensner måvrigede sig mod den sidste opblussen af sin gamle modstanders vrede. Og det han dobbelt pinligt at den kreds af fagfæller som har interesseret sig for hans tanker og som har villet glæde ham med et festskrift skal gøres latterlige af den grund. Under denne synsvinkel må alle Deres "komplimenter" ses som udslagte skyldigheder og spægen som dødelig hån. - Og i den situation er Pint Heins Græk nu mindre vel placeret. Hjelmslev har sandelig taget spægen for alvor og svoren for spillfægteri.

Jeg mindes fra Deres smukke lille erindringsbog ordene om at De fra Deres fader havde arvet en lyst til at få tingene til at ordne sig, ord som gav fuld genklang i mit bryst. Men kender De ikke Hjelmslev til at forstå, at De med denne drilake spæge har sået et sæd som vil vanakeliggøre alt fremtidigt samarbejde og skærpe den modsætning som vi lidt yngre der med stærke bånd er knyttet til begge ledjere gerne ville bidrage til at mildne?

3

I Deres sidste brev stiller De omsider et par henkastede spørgsmål som vedrører sagen meget mere end hele Deres ramme. Hvede De stil-
 let (og selv forsaigt at besvare) sådanne spørgsmål, ville der have været
 et rigeligt mulighed for en frugtbar diskussion (hvis De overhovedet mener
 "rigtigt definitionsspørgsmål har nogen betydning"). Men De spørger om jeg ikke anerkender "relikter". Jo, naturligvis, men
 nemlig mener at der er tilfælde, hvor et sprogsfænomen må betragtes under
 to synsvinkler: dels efter sin rolle inden for den tekst, hvor det
 findes, dels efter den rolle de samme enheder har spillet i en anden
 lignende sprogtilstand. Er synkopen har "sædvanlige" antagelig været
 konstanter, efter synkopen var de invarianter med en ganske anden funk-
 tion, og hvis de i et sprog var blevet det normale udtryk for en bøj-
 nings- eller afledningsskæbne, ville de igen have en helt ny funktion
 i det. Det er en af sprogforskningens vigtigste opgaver at sammenligne sprog-
 tilstande, som "den samme" form skal i hver ny tekst bedømmes efter
 sin rolle i denne tekst. En grimmer dræng vil jeg fra nydanek stand-
 punkt opfatte som en art afledning (i visse stilarter og med "ekspres-
 sion" betydning). I en bemærkning vil jeg så gøre opmærksom på, at
 den ene betydning i visse dialekt og på ældre sprogtid optræder
 som en nominativ. Men De vil dog vel selv sig, at det vil være
 et tilfælde, tilfredsstillende at betegne den som nominativ i nydanek? Men
 det vil jeg ikke høre, hverken den traditionelle def. af bøjning og afled-
 ning vil klare disse former? Til lende er det ikke lykkedes mig at
 finde et eksempel synkronisk, men det er jo netop for at fylde den slags hul-
 steder inden tred. og så, at vi diskuterer en teori, der anviser veje,
 selv om de er tørnefulde og måske er irreførelse. Men det er nok
 Elaxion vil De måske drifte en anden gang. Jeg forstår godt, at
 De ikke kan afse tid fra vigtigere opgaver på drøftelser, hvis værdi
 nok De ikke tror på. Men Ellers ville jeg sig, Nic. Rhodus. For det er
 jo det, som er kernespm. i vor debat, og som jeg ikke har kunnet holde
 Dem fast på. I Deres indledning går De så vidt jeg ser uden om
 spm. ved kun at tale om morfemer og semantemer. Vi kunne altså

4

let enes om at aktiv/passiv er morfemer, og hvis De vil sige, at det er utilstrækkeligt at skelne mellem flexiver og derivativer, vil jeg meget gerne gå med til, at der findes formerlementer af andre typer, og at diathese altså hverken var bøjning eller agtning. Jeg afviser jo heller ikke kategorisk at man kan opstille en "definitionsstrategi" således at alle gammeltroude kan beholde diathese i Flexionskæden, jeg er kun i hærfors på, at det "køber" anvendelsen af vague demantiske bestemmelser som "egens" (hvilket jo så sentisk sågar skal kunne betegne "man" inden fik sig). Ellers med alle sprog, som når man af og til kan tvivle om deres sprogværelses og deres saglig motiv for det mest fordi de vedhævede ikke går ind på det, som sprogindlæggerne drejer sig om, nemlig den kritiske prøvelse af den beskrivelses- og definitionsmetode, som især faldt tillader langt skarpere og mere nuancerede bestemmelser end end nogen tidligere. Det er mig mere og mere ufatteligt, at det ikke blot er en tankeløshed når De vil afgøre bestemmelsen af en grammatisk form på anden måde end ud fra en given definition. Deres bevis er her virkelig Jesper Riedes gode eksempel som vittig åden ide konventionen på Bjerget. At forståelse er brændklog og pladderer er der for ganske i komedien ånd, og at jeg så bare odel ved brænd røller og blot poetisk retfærdighed endelig Deres mærkværdige påstand om at De savner et læs, hvor De kan diskutere med mig og André. Miksa og Vi har jo dog nylig diskuteret lydforlydning i snf, og De ved så selv at jeg gerne ser Dem der og hvis emnet ikke er germansk kan vi lige så let træffes i Viljams side. De nu engang tror at vi er mere medgæstlige om onsdagen end om torsdagen. Jeg kan forvise Dem om, at Herurian ikke vil vise sig og forstyre idyllen efter det slat på erede. Skal se disse muligheder ikke så til kan man vel også mødes privat og nemme sig hos Laurits Bøtjent eller den kvikke Kain så er hver man eller har lyst. Og man kan vedtæge, at enhver der nævner glædematik skal give en omgang. Tak fordi De gik i forben for mig hos Clara. I alt så Læchmann. Brændsted har fortalt mig om det gode resultat. Nu bev. sig